

GOD VAN ABRAHAM, ISAAK EN JACOB EN VAN JOU EN VAN MIJ

Serie God anno 2.0

Bijbelverhalen zijn duizenden jaren geleden mondeling doorverteld en later op schrift gesteld. En generatie op generatie gelezen. Door mensen die te midden van alles wat er is, alles wat er was - goed leven zochten.

In de kerk waar ik aan verbonden ben in Bussum ben ik gespreksgroepen gestart voor buitenkerkelijken. Ik ben er op een open, voorzichtige manier aan begonnen omdat kerk en geloof bij velen weerstand oproept. We begonnen met een groep over levensthema's met interviews over de zin van het leven als startpunt. We kenden elkaar niet en ik vroeg mensen om iets te vertellen over hun eigen geloofsleven of spiritualiteit. De een vertelde over non-dualisme. Over hoe alles één is en hoe we ons van elkaar afscheiden. Iemand vertelde over haar persoonlijke Godsbeleving. Een ander vond het allemaal maar één pot dogmatiek. Een vrouw was gepassioneerd over haar spirituele vondsten en ontwaken, de volgende vond de rest maar wat zweverig allemaal. Het waren op zich interessante gespreksavonden maar al gauw merkte ik dat het ons gezamenlijk nergens bracht. Opeens kreeg ik een beeld voor ogen: ik zag opeens ieder met een doos over het hoofd het eigen evangelie verkondigend, ieder vanuit de eigen levensbeschouwelijke cocon; veel goeds en moois maar allemaal langs elkaar heen. Totdat iemand vroeg, zeg, kunnen we geen Bijbelverhalen lezen?

En zo geschiedde. We gingen als groep om deze oeroude Wijsheidsverhalen heen staan die al eeuwen overgedragen, gelezen, becommentarieerd en bediscussieerd worden. We begonnen met Genesis 1. Dat gaf al een interessante en intieme inkijk. Over de schepping van de zon en de maan lazen we: het grote licht voor het beheer van de dag, het kleine licht voor het beheer van de nacht. 'Ik word zo rustig van deze woorden', zei iemand. 'Alsof er even orde komt in mijn stress en ik mij veilig mag weten'. Een ander zei: 'ik voel me nooit echt geborgen, altijd maar weer die onzekerheid en alles wat gebeuren kan'. De volgende bijeenkomst kwam iemand er op terug: 'Ik heb veel aan die woorden gedacht, ik haal 's avonds de sterren nu bijna naar mij toe, alsof ze mij toedekken, ik voel me dan minder verloren, of vinden jullie dat raar of kinderachtig?' Alsof de taal ons toedekt.

En na iedere scheppingsdag lazen we als een mantra: En God zag dat het goed was. 'Was het maar zo eenvoudig', zei de een. En ander reageerde met: 'ik voel juist vertrouwen als ik dit hoor, alsof ik op mijn plaats wordt gezet'. Kennelijk raakt het ons dat er een stem is die met ons een verbond wil aangaan en die zegt dat het goed is.

Een man belde op dat hij mee wilde doen aan een van de bijbelgespreksgroepen. Hij had gehoord dat we zinnige, anders dan alledaagse, gesprekken met elkaar voerden en daar had hij ook behoefte aan. 'Ik zou wel willen maar het gaat me niet lukken', zei hij. 'Heb je een te volle agenda?', vroeg ik hem. 'Nee', zei hij, 'ik heb wel tijd voor zoiets, ik zal er ook tijd voor maken, maar ik geloof niet'. Kennelijk dacht deze man dat hij gelovig moest zijn als ingangsvoorwaarde om met ons mee te lezen en te spreken.

'Het maakt niet uit of jij wel of niet gelooft', reageerde ik, 'sterker nog, deze teksten hebben ons geloof helemaal niet nodig, die hebben hun eigen integriteit. Ze gaan al zo lang mee, deze verhalen hebben zichzelf al bewezen. Maar ze vragen trouwens wel om onze stem. Die van jou dus. Je bent meer dan welkom', zei ik hem. Hij wilde graag invoegen zei hij. Ik zou het willen omkeren, wij hebben die verhalen nodig. Wijzelf. Die oer- die gedeelde levensverhalen en - ervaringen die de tand des tijds doorstaan hebben, die als een boom blijven staan zo stevig, ik vind dat fascinerend. Al eeuwenlang staan mensen aan de wortels van de bomen te drinken. En we kunnen allemaal op een eigen manier om die boom heen staan, ieder steeds aan een andere wortel.

Een huwelijkspaar dat ik sprak had weinig antwoorden op het gebied van geloven. 'En toch vertrouw ik dat het goed is', zei de vrouw. 'Hoe dan', vroeg hij, 'hoe dan, toen ons dochtertje ziek werd was die God toch ver te zoeken?' Het viel stil tussen ons drieën. 'Hoe dan?' Het blijft de vraag, wat zouden we die God toch graag zien. Dan zouden we een gesprek kunnen aangaan met de zekerheid dat er één is die hoort, ziet en antwoord geeft. En ook als we niet zouden krijgen wat we willen zouden we kunnen vragen naar de grotere bedoeling van dit alles. Maar die God blijft grotendeels in geheimen gehuld. En hoewel het kan voelen alsof we het allemaal op eigen kracht moeten kunnen worden we in ons leven toch door het mysterie geraakt en meegenomen.

Met het huwelijkspaar kreeg ik een teer en mooi gesprek over hun samenzijn tot nu toe, over alles wat ze was toegefallen aan liefde en samenzijn maar ook aan zorgen. Ik besepte - net op tijd - wat is het toch een leerschool - dat mij op een gegeven moment bescheidenheid paste. Deze man heeft op dit moment vragen en ervaart ook pijn en lege handen, daar heb ik nu niets aan toe te voegen. De vrouw van het huwelijkspaar zei: 'we hebben allebei weinig antwoorden maar hij heeft meer vragen.'

God hoort bij ons allen maar we hebben allemaal een eigen ingang. In ons persoonlijke leven en wezen staan we in een eigen relatie tot die God waar we naar verlangen en die ons zei dat hij er zijn zou. Wie moet ik zeggen dat jij bent?, vraagt Mozes aan God. Ik ben, ik ben die ik ben, ik zal er zijn, zegt God tegen Mozes, en nu jij en nu aan jou de beurt om Mozes te zijn. En hoezeer we ook soms denken dat we onszelf kunnen sturen is ons leven veel dieper ingebed dan we denken: met allen die voor ons wandelden, naast ons en na ons.

Met twee collega's van hier, met Annigje Bos en Janneke Stegeman was ik uitgenodigd om boeken te komen uitzoeken uit de bibliotheek van onze overleden oud-collega, van Niek Schuman. We hadden alle drie ooit les van hem gehad. En als je de laatste jaren bij hem op bezoek was leerde je altijd nog. Hij die op leeftijd was maar bleef studeren, lezen, leren, vragen en bevragen, inspireerde op zijn beurt altijd. Het voelde als een eer om voor en tussen zijn boeken te staan. En intiem. Een kast vol met geleefde boeken. Boeken met zijn aantekeningen en krabbels, boeken met koffievlekken en ezelsortjes. Boeken vol met eigen papieren, een bewaarde preek of een kopie van een relevant artikel. We lieten ieder boek door onze handen gaan en gaven boeken aan elkaar door. Deze is voor jou. Dit past bij jouw interesse. Ook vonden we ons eigen werk terug. Haar proefschrift, mijn boek. Dus iemand waar ik tegen op had gezien had mijn boek ook aangeschaft? Het werd mij duidelijk: we zijn door en voor elkaar gemaakt. We horen bij elkaar. We zijn in elkaars levens, zoektochten en inspiratie gebed. We staan in een langere traditie en geven aan elkaar door. Toen wij van zijn huis wegsjouwden met een gewicht aan doorleefde wijsheid op weg naar nieuwe koffievlekken en krabbels in de marge moest ik denken aan precies die scheppingspoëzie uit Genesis 1 die ik net met anderen gelezen had: 'en God zag dat het goed was.' Als God in de bijbel ziet dat het goed is dan heeft dat altijd te maken met inclusiviteit, met alles en iedereen die een eigen natuurlijke plaats krijgt. Voor ieder een eigen zegen. Waar niemand buiten valt. Of en hoe je nou gelovig bent of niet.

Mijn oudste dochter die gelooft er maar niks van. Maar toen zij hier zeven jaar geleden werd gevraagd om mee te doen aan het overgangsritueel voor de 12 jarigen naar de middelbare school had zij wel de diepe wijsheid om te vragen: ik geloof niet maar mag ik toch meedoen? Ze las hier in de dienst het verhaal voor van de ongelovige Thomas: eerst zien en dan pas geloven! Ze keek er helemaal tevreden bij en ze hoorde er helemaal bij. Sterker nog: ik zag toen veel mensen hier instemmend knikken.

En zo gaat de Grote Conversatie door en zullen we allemaal op eigen wijzen zoeken en vinden. We hebben allemaal een eigen weg te gaan in een eigen tijd, cultuur en context - met alles wat we meemaken aan moois en pijnlijks. We zijn elkaar gegeven op manieren die we nooit in z'n geheel zullen kunnen overzien. Die spirituele verbinding gaat boven ons uit, is tussen ons in geweven of als dragende kracht onder ons - maar hoe dan ook worden we geroepen bij onze eigen naam om antwoord te geven. En zo kan ieder van ons kan leren om de eigen - helende - zegen, de eigen plek onder de hemel te ervaren.

Zoals Abraham op weg ging en Sarah, Isaak en Rebecca, Jacob en Rachel. Allemaal vallend en opstaand, wagend en winnend, ergens tussen verzet en overgave - tussen verlangen, belofte en roeping. En we zijn allemaal hard nodig. De ongelovige Thomas, jij en ik. Ook al zullen we aan deze kant van het leven nooit helemaal weten hoe het allemaal zit, wil ik toch maar de sprong wagen: van groots vertrouwen die mij vanzelf sterker doet staan en die al onze verhalen dicht bij elkaar zal brengen dan we tevoren dachten. Al onze verhalen: van dichtbij en van verder dan ons bed. En als ik bij tijd en wijle diepe geloofstwijfels ervaar, dan zou ik willen vragen wat mijn dochter ooit deed: ik geloof er nu niks van, maar mag ik toch meedoen? Vanuit het Goddelijk vertrouwen dat ik er al bij hoor zoals ik ben. En dat mij gevraagd wordt om mijn eigen, menselijke antwoord. Omdat ik ben.

Claartje Kruijff

We lazen: Exodus 3, 11-15
en fragmenten uit *Inspired* - geschreven door Rachel Held Evans
en *Accidental Saints: finding God in all the wrong people*, (vertaald als *Vrijspraak voor Losers*) -
geschreven door Nadia Bolz Weber

Claartje Kruijff is te bereiken via 'lt@dominicusamsterdam.nl' ('tav Claartje Kruijff')